

meer directe invloed te geven op politiek en bestuur. De steun voor een rechtstreeks gekozen minister-president toont een dalende trend (61% is voor in 1972, 46% in 2012), maar er blijven meer voorstanders dan tegenstanders. De steun voor de rechtstreeks gekozen burgemeester start op hetzelfde niveau maar toont geen dalende trend. In 2012 is daar twee derde van de bevolking voor.

Tabel 2.3 heeft dezelfde stellingen, maar dan uit een ander onderzoek voor de periode 1998-2014/'15. Hier zien we over die periode een constante grotere steun voor het referendum, in de steekproef variërend tussen 78% en 81%. Dat de steun groter en stabiel is dan in het kiezersonderzoek kan komen doordat de vraag in dat laatste onderzoek direct na de Kamerverkiezingen wordt voorgelegd. Dan hebben waarschijnlijk meer mensen het gevoel dat ze via de reguliere electorale weg politieke invloed hebben en zal de steun afhankelijker zijn van de tevredenheid over de uitslag. Er is steeds een kleine meerderheid voor de direct gekozen minister-president (53-56%) en een grotere meerderheid voor de direct gekozen burgemeester (70-74%).

Tabel 2.3 Opvattingen over meer directe democratie,^a bevolking van 18+, 1998-2014/'15 (in procenten)

	1998	2002	2008/'9	2010/'11	2012/'13	2014/'15
'Over sommige, voor ons land belangrijke, beslissingen moet door de kiezers zelf worden gestemd, het zogenaamde referendum.'						
helemaal mee oneens	3	3	3	3	3	3
oneens	12	10	14	15	16	13
neutraal	5	5	4	3	2	2
eens	53	49	53	55	58	55
helemaal mee eens	27	32	26	23	21	26
'De minister-president moet rechtstreeks door de kiezers worden gekozen.'						
helemaal mee oneens	6	8	.	.	5	5
oneens	34	31	.	.	39	35
neutraal	7	7	.	.	3	3
eens	35	33	.	.	43	42
helemaal mee eens	18	21	.	.	11	14
'De burgemeester moet worden gekozen door de inwoners van de gemeente.'						
helemaal mee oneens	5	5	6	4	4	4
oneens	20	19	22	22	24	20
neutraal	3	4	3	2	2	2
eens	45	44	44	48	50	49
helemaal mee eens	26	29	26	23	21	25

a De neutrale middencategorie is uitsluitend met 'ik weet het niet'-antwoorden gevuld.

Bron: Culturele Veranderingen in Nederland 1998-2014/'15